

La Principal

Arxiu Municipal - Ajuntament de Cassà de la Selva

A
M
C
S

Maig 2010 - núm. 22 / 2a èp.

*Formació de La Principal de Cassà en els anys vint
(Procedència: Rosa Alberti)*

S
O
L
E

P

I

E

C

S

LA PRINCIPAL

Més de cent anys de música de cobla

Per Carles Malagrida

P

I

E

C

S

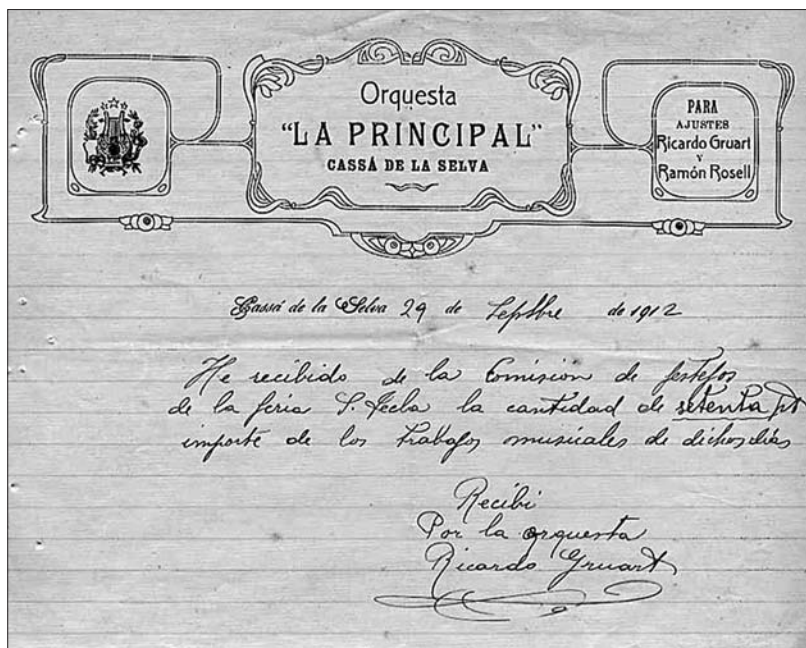
Al llarg de la segona meitat del segle XIX fou quan es fixà l'estructura de la cobla que ha perviscut fins avui. La vila de Cassà, en aquells temps, era seu de dues cobles: Els Vinyets i Els Llauners, que, cap al 1894, es fusionaren en una sola, batejada escament com La Unió, cobla que arribaria a figurar entre les capdavanteres del país. Com a prova d'això sabem (i ens ha arribat un testimoni en forma d'enregistrament discogràfic) que, juntament amb La Principal de la Bisbal, era una de les dues úniques cobles que s'atrevien a interpretar les sardanes de Juli Garreta.

Però a Cassà no era pas l'única cobla existent; a banda d'una efímera Selvatana que existí durant la darrera dècada del segle XIX, n'hi havia un altra: l'Orfeó Cassanenc que, contra el que pot fer suposar el seu nom, no era una agrupació coral, sinó una cobla orquestra. Sabem que va actuar en el concurs de cobles celebrat a Barcelona durant les festes de la Mercè l'any 1902, en el qual obtingué un accésit interpretant, com a peça de lliure execució, la sardana *Raig de lluna*, de Felip Cervera. La premsa gironina de la primera dècada del segle XX, concretament *La Lucha*, en parla, anomenant-la Principal-Orfeó Cassanense. També el *Diario de Gerona* recull a les seves planes notícies d'una Principal de Cassà que, versemblantment, és la mateixa. Això i el testimoni oral de Robert Vilallonga (un dels fundadors de La Selvatana) confirmen les dades que posseïm i ens fa suposar que, durant la quaresma de 1910, es reestructurà i adoptà definitivament el nom pel de La Principal de Cassà.

No és pas l'únic exemple d'un fet semblant: potser el més representatiu

Formació de La Principal de Cassà en els anys vint (Autor: Valentí Fargnoli. Procedència: AMCS)

Factura de La Principal de Cassà de l'any 1912 (Procedència: AMCS)

ton corona
var odion
recoñer
88 defen-
er aun sa-
Cataluña,
i.
Deu que
irse enfer-
da desalo-
ndo en la
a de los di-
shid.

ICIAL
esmanu.)
ara ver la
a que por
Comsmaia

il; procura-
presi-
ara ver la
La Bisbal,
gua contra
tans; pro-
sente, señor

el para ver
de Le Bis-
de la fren-
Estaballa,
tans; pro-
Sr. Miró,
cedente de

sigue con-
le don Nar-

Ruis; pro-
defensores:
dor, señor

er, La Sella,
Hostalrich;

idem; don Narciso Galí Passera, id.; don Justo Maró de Mata, id.; don José Rivas Regas, Caldas; don Jaquin Domenech Vilallonga, Lloret; don José Sabat Soler, Hostalrich; don Jaquin Roca Sabater, Lloret; don José Climent Bonet, Santa Coloma; don Pedro Ballaneda Riera, id.; don Juan March Casá, id.; don Pedro Girons Coll, id.; don Antonio Solá Brugué, idem; don Juan Rosa Tarinas, id.; don Juan Mas Güell, Vidreres; don Francisco Aramí Valls, Viladrau; don Miguel Martí Espiel, Tossa; don Narciso Alsina Cambresí, idem.

(Continuará)

NOTICIAS

En nombre de la moralidad y la cultura debemos hacer una petición al señor alcalde.

En la hora del crepúsculo, cuando el sol se oculta tras las montañas y el cielo toma tinte rojo, hora en que terminando el calor solsoleante y empezando el fresco latido, aprovechan los habitantes de esta ciudad para escapar al ánimo y elevar el espíritu, un núcleo bastante numeroso de ciudadanos sumerge su cuerpo en las aguas del Ter, en el sitio contiguo a la Dehesa, sin más traje que el del padre Adán.

Muy bien que se permita el baño al aire libre, en estos tiempos en que el calor nos irrita la piel, pero, señor alcalde, ¿no podría su señoría ordenar que los bañistas tuvieran un poco más de delicadeza, cubriendo su cuerpo aun que fuera con un simple taparrós?

Por allí transitan mujeres y niños y el cuadro será muy plástico si se quiere, pero se representa demasiado al natural.

Los salvajes de la Hotentocia tienen un poco más de delicadeza que los bañistas del Ter.

Vamos, señor alcalde, en nombre de la moralidad y de la cultura, procure complacerse.

La orquesta «La Principal» «Orfeón Cassanense» dará dos grandes conciertos el día 17 del corriente, en el espacio sitio propiedad del señor Bosch, de la pintoresca villa de Ross.

Esta tarde debe amenizar el paseo de la Dehesa la música del Regimiento Infantería de San Quintín.

dad y en me-
ndador por Ge-
ris, don Jain
conversación
sus amigos, e
que tanto va
Jerdia h- co
sido caoique
Ab sola tra
alegre conver
La qual po
parauais:
¿Y qué be-
bra dels rous
Hoy debe e-
ganda republi-
el que tomar
Los albañi-
han publicad
es la que es
para justific
tado acerca
La guardi-
la Selva ha d
ría aquella
ros y prese
de sociedad
firmas y sell
El deteni-
Castro, pare
ción ya que
Antes yer
su cargo el
Massella, a
Por haber
de emagenac
del Hospital
Sall, un saje
de unos 25
que llegó á
cedente de E
Está noch
Principal un
rección de la
ayer noche
aquella calle
Muy impo-
do ayer en s
En el arce-
das de gen-
sus buques
lida y buen
Agustín 1922

LA LUCHA

il.
porto.
Boi-
amel,
, id.
ngou,
cor-
gladu
, id.
ernis,
alder,
icart
Bonet
agós,
id.
O
o cu-
le la
ho-
risse
luvia
e las
a ast.
y la
o cu-

sualmente se recaudan por aquel concepto.

¿Verdad señor jefe de policía?
¿Verdad señor Gobernador?

La empresa de carruajes que prestaba el servicio de ordinación desde Palafrugell á Torroella de Mongri, ha extendido su servicio hasta Palamos y San Feliu de Guixols.

Se han dictado disposiciones para que las Comisiones mixtas tengan presente el indulto concedido, con motivo de la bceda de S. M. el Rey D. Alfonso XIII.

Los días 10 y 11 del corriente mes celebrará su fiesta mayor el pueblo de Liambillas, la cual promete verse muy concurrida; para las funciones religiosas bailes y conciertos ha sido contratada la orquesta «La Principal» de Cassá de la Selva. Un lujoso entoldado servirá de salón para conciertos y bailes.

Por síno fuese bastante la plaga del *oidium* y *black-rot* que destruye los viñedos de esta provincia, ha aparecido en algunas cepas una nueva enfermedad en forma de manchas que seca las hojas y los racimos.

Los agricultores preocupanse de la nueva enfermedad.

Ayer después de permanecer el sol oculto durante todo el día, á eso de las ocho cayó sobre esta ciudad un fuerte chubasco acompañado de relámpagos y truenos. La lluvia cesó á cosa de las diez, habiéndose reproducido á diferentes horas durante el día de hoy.

La temperatura sigue siendo fresca.

El alcalde de esta ciudad ha impuesto

La velada en el *Sall* apesar de q impidió que que lo dese
Todos los ron aplaudi
Ayer mañ sión provin ciudad.
En Barcel ce algunos llecido nue lipe Lloret
El Señor dad en la e años.
Pertenece cuya junta gos de im tiempo tué dad.
A toda su sión de nue del general del señor L por su car trato, era ag raban con s
Por el Go do las sigal Aprobanc trordinari para forma
Ha sido piedad de de Sta. Cr Pedrerol.
Por R. C

Páginas de la prensa que parlén d'una Principal.
A l'esquerra, La Lucha el 1903; a la dreta, La Lucha el 1907; a baix, Diari de Gerona el 1903
(Procedència: Servei de Gestió Documental, Arxius i Publicacions de l'Ajuntament de Girona, www.girona.cat/sgdap)

La serie de días espléndidos de que venimos gozando no lleva trazas por ahora de interrumpirse, aunque en el cielo abundan á ciertas horas los celajes y la atmósfera aparezca ligeramente brumosa en otras.

* **Mañana celebrará el Ayuntamiento sesión ordinaria de segunda convocatoria que no pudo celebrar ayer por no haberse reunido suficiente número de señores concejales.**

* **Se encuentra en Caldas de Malavella tomando aquellas aguas en el grandioso establecimiento «Vichy Catalán» el senador vitalicio Excmo. señor don Manuel Planas y Casals.**

* **El barrio de Pedret se dispone para celebrar con gran solemnidad la fiesta de su patrona Nuestra Señora del Pilar, á cuyo fin prepara varios festejos que tendrán lugar en los días 11, 12 y 13 del corriente mes.**

Para amenizar todos los actos de la fiesta, hay contratada la reputada orquesta «La Principal» de Cassá de la Selva.

En el solemne oficio que se celebrará el lunes 12 á las diez de la mañana predicará el Rdo. don José Riera.

* **Los periódicos de Barcelona atribuyen el extraordinario retraso con que llegan á aquella capital los expresos procedentes de la frontera francesa á que los trenes franceses hacen un retraso á la misma hora de salida de la frontera.**

és el del canvi de nom, l'any 1888, de la bisbalenca coblà La Vella pel de La Principal de la Bisbal. D'aquest canvi, ens n'ha quedat testimoni escrit; del de La Principal de Cassà, no. El fet és, tanmateix, versemblant i el deixem anotat com a molt possible. D'altra banda, la revista cassanenca *Horitzó*, del 20 de juliol de 1933, en un article signat per J. Domingo i Alemany, ens confirma la fundació de l'actual Principal de Cassà en la data de referència. Així, el 27 de març del 1910, diada de Pasqua, tingué lloc el debut de la nova formació; l'escenari fou el Centre Republicà, amb èxit remarcable, que es repetí pocs dies més tard al Centre Econòmic. La formació inicial de la coblà orquestra fou la següent:

Enric Gruart
Ricard Gruart
Francesc Gruart
Ramon Rossell
Josep Barceló
Robert Rich
Lluís Julià
Francesc Ferrer
Recared Oliveras
Miquel Roca
Emili Figueras

Tot i que la direcció artística recaigué en Ricard Gruart, el capdavanter fou el seu pare, Enric. D'ací el nom d'Els Enriquets amb què fou coneguda popularment aleshores. Recordem haver-la sentit anomenar així a persones grans. Però a La Principal, li mancava un lloc fix on actuar (aleshores no hi havia, ni de bon tros, la mobilitat d'avui dia). I un flequer cassanenc, en Narcís Abellí, conegut com en Galà, parent dels Gruart, invertí part del seus diners en la construcció de la sala de festes que, per això, la gent batejà com La Sala d'en Ga-

là. Adquirí tres cases velles situades a la cantonada dels carrers Molí i Mel, i allà es bastí aquest singular edifici que ha passat a formar part del patrimoni arquitectònic cassanenc. Ampliat durant els anys 60 del segle passat a costa del seu veí i competidor en altres temps, el Centre Econòmic, i reconvertit en la discoteca Sir Thomas, deixà de prestar aitals funcions al cap d'uns anys. Fou rescatada del tancament -i possible ruïna- per l'Ajuntament, i actualment és seu de l'escola de música local i altres diverses activitats.

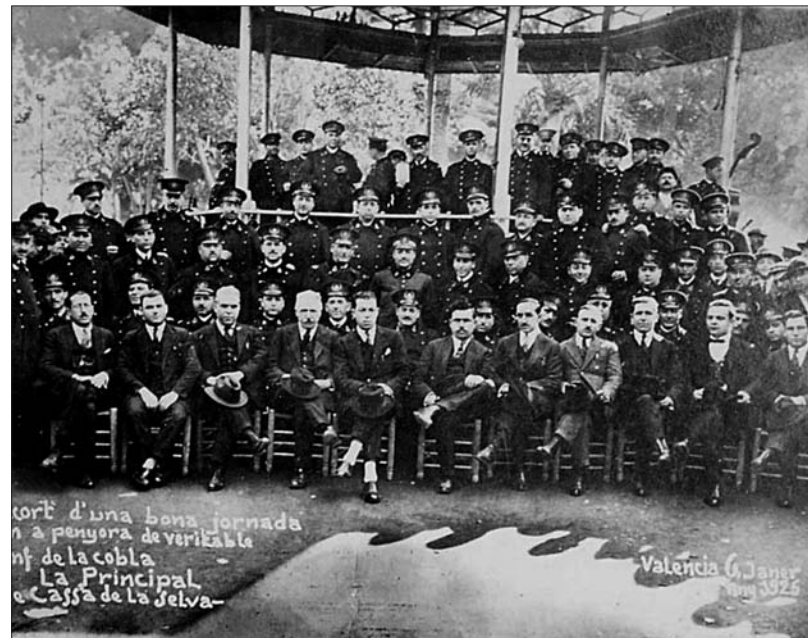
Plenitud

Al llarg de la segona dècada del segle XX, La Principal de Cassà s'anà creant un prestigi ben merescut. I això li comportà ser la cobla escollida per a l'homenatge que la població maresmenca de Caldetes va retre a l'insigne violinista i compositor Joan Manén i Planas, l'any 1918. La Principal estrenà, en aquesta avinentesa, diverses obres del compositor homenatjat, entre elles una d'antològica: *El cavaller enamorat*. El conegut "solo" de tenora d'aquesta sardana anà a càrrec del primer tenora en aquelles dates: el palafrugellenc Ferran Rigau. Aquesta sardana havia de formar part d'una obra escènica de molta volada creada a l'entorn d'una llegenda del castell de Cardona i que no passà amb prou feines del projecte. De tota manera la sardana ha restat com una fita musical inamovible.

L'any següent, 1919, la cobla cassanenca és contractada per l'Hotel Elèctric de les Planes (barri residencial barceloní) per actuar tots el diumenges d'aquell estiu que els restessin lliures d'altre lloguer. La Principal de Cassà contribuí, doncs, a incrementar la munió d'audicions de sar-

L'orquestrina de La Principal en els anys trenta del segle XX (Procedència: Xavier Romero)

La Principal de Cassà a València amb els membres de la banda municipal l'any 1925 (Procedència: Carles Malagrida)

danes que proliferaven per la capital catalana. I el gener del 1920, el Centre Català de València és qui requereix els seu serveis: actuen a la capital del Túrria, juntament amb la banda municipal d'aquella ciutat, actuació que es repetirà els nou anys següents.

L'any 1924, concretament el dia 7 de gener, efectuen la primera actuació a Madrid, contractats pel Centre Català de la capital de l'Estat. Ensenms actuen a la Casa de la Ciutat on els rep la corporació municipal en ple i al Palau Reial. Paradoxa: en aquella ocasió interpretaren, entre d'altres sardanes, *La santa espina*, d'Enric Morera, aleshores rigorosament prohibida per la dictadura de Primo de Rivera; a Castella aplaudiren el que a Casa se'ns negava poder escoltar. I, com a colofó a aquest viatge, donaren un concert al jardins del Retiro, alternant amb la banda municipal madrilenya que interpretà obres de música catalana.

L'any següent, La Principal de Cassà escriu una pàgina de la història de la sardana. És la primera cobla que fa sonar les notes de la nostra dansa a través de la ràdio. No és a la primera emissora de l'Estat espanyol, Ràdio Barcelona E.A.J I, inaugurada el 14 de novembre anterior, sinó a la segona, Ràdio Madrid, on la sardana salta per primer cop a les ones. L'actuació fou, naturalment, en directe, ja que aleshores no hi havia -ni somiar-hi!- els mitjans d'enregistrament i reproducció del so que avui formen part del nostre dia a dia.

La formació de La Principal en aquella memorable ocasió fou:

Flabiol	Narcís Masqué
Tible segon	Josep Busquets
Tible primer	Josep Puig
Tenora primera	Ferran Rigau
Tenora segona	Amable Cassà
Cornetí segon	Josep Albertí
Cornetí primer	Josep Aguiló

Trombó	Joan Pujol
Fiscorn primer	Francesc Gelada
Fiscorn segon	Francesc Gruart
Contrabaix	Enric Gruart

Com a anècdota notable, cal remarcar que, en acabar d'interpretar *La santa espina*

davant els micròfons de Ràdio Madrid, arribà a l'emissora una trucada procedent del Palau Reial: l'aleshores príncep d'Astúries, Joan de Borbó, demanà als músics cassanencs que tornessin a interpretar la peça, petició a la qual, com és natural, accediren encantats.

I, com a rematada d'aquell memorable viatge, els cassanencs de La Principal, camí de València, feren una parada a la ciutat d'Albacete, on donaren un concert de sardanes.

A finals dels anys vint, arribà a casa nostra una nova moda: la música de jazz, cosa que comportà als músics

Retall de premsa que es fa ressò del viatge de La Principal de Cassà a Madrid, l'any 1924 (Procedència: Montserrat Gener)

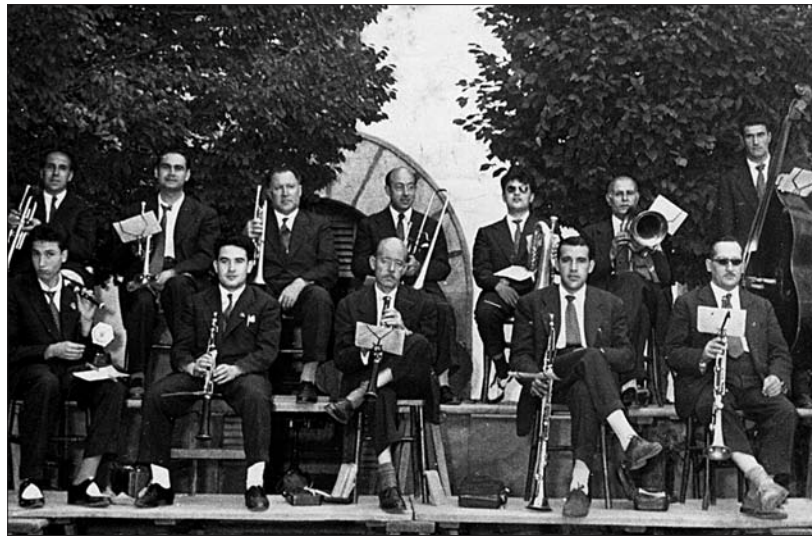
d'arreu un notable esforç d'adaptació; nous instruments, nova manera d'interpretar... i els de La Principal no es quedaren pas enrere, com és natural. L'any 1933, el tenora Ferran Rigau deixà la cobla i passà a La Principal de la Bisbal; la seva plaça fou ocupada pel gran instrumentista Josep Coll i Ligorra, provinent de la Cobla Barcelona. Hi havia anat a contracor i aprofità l'ocasió per tornar a viure a Cassà, d'on ja no es mouria. I arribà l'any 1936. L'esclat de la Guerra Civil comportà la dissolució de les cobles a Cassà i arreu. S'obria un llarg parèntesi i no només en el camí de les nostres cobles orquestres...

La difícil postguerra

Al llarg de la feixuga i dilatadíssima postguerra, les cobles cassanenques s'anaren reorganitzant. La Principal reinicià les seves activitats l'any 1943 sota la direcció del cassanenc Joaquim Poll i Beyras. Tanmateix, els assajos tenien lloc a casa del capdavanter de sempre, Enric Gruart, situada al carrer Marina núm. 43, davant per davant del passeig Vilaret. Per Pasqua del 1947, ingressà a La Principal l'excel·lent tenora Josep Mir i Abras, retornat del llarg servei militar de l'època (4 anys). Durant aquests anys ingressà també un antic component de la desapareguda Unió: el guixolenc Ramon Cortada. I el 1952, ingressaren Pere i Francesc Camps, el primer provinent de La Selvatana. Però fou el jove Francesc - 18 anys- que n'assumí la direcció. Només per tres temporades: el fatídic servei militar l'allunyà de la seva vila adoptiva (havia nascut a Granollers) i el seu pare, Pere Camps i Marsans, en fou el director fins a la jubilació, esdevinguda el 1970.

*Interpretant damunt la vorera en els difícils anys quaranta
(Procedència:AMCS/ Fons fotogràfic: l'Abans Cassà. Fèlix Horcajo)*

El dia 20 de juny de l'any 1957 a Arbúcies, per Corpus (Cessió de la reproducció: Joaquim Massa)

Publicitat de "La Principal"

*al ombe
7 Pepito s'arrua
die papa
31 any
Josep Albert Borda*

COBLA - ORQUESTRA
de
Primera Categoria
LA PRINCIPAL DE CASSA DE LA SELVA

Senyor:
Fidels a la tradició hem procurat enguany després dels recents i remarcables èxits assolits a les capitals de Madrid i València en la ja per a nosaltres tradicional excursió artística de Cap d'any, agermanar un professorat preferent per a donar un major impuls si cab a nostra actuació.

Dia per dia anem conquerint un lloc preeminent i així encoratjats per les nostres entusiastes amistats, ens hem guanyat les simpaties dels notables i coneguts solistes de fible En Josep Font, de cornet En Narcís Vila, de violí i fiscorn En Joan Pujol a quins ja des d'ara els comptem en nostres rengleres de professorat.

Vol dir això que sols refermem nostre treball, per honra de Catalunya i gloria del Empordà.

Es talment així com devotament resta a les vostres ordres.

" LA PRINCIPAL "

PER A CONTRACTES
Cassà de la Selva, Francesc Gruart
Barcelona, Juan Noguera Solé, Bruniquer, 38, 1º, 2º.

151

CONCIERTOS
JAZZ
SARDANAS

Tres especialidades garantizadas con esta Gran Orquesta

Representa:
RAMÓN CORTADA
Aribau, 52 - Tel. 71
Cassà de la Selva (Girona)

Orquesta

La Principal

ORQUESTRE
SYMPHONIQUE
JAZZ - COBLA

Tous les particularités qui garantissent le grand succès dans un cadre de fête, sans cesse.

Grand Orchestre.

Comptabiliza en Fines:
COMPAÑY JULIEN
Palladium 30
BAGES (Py. Or.)

CASSÀ DE SELVA

Aleshores ocupà la plaça de director el llagosterenc Martí Lloent, un músic notabilíssim, injustament menystingut. També el primer tenora, Rossend Rabós, que havia fet una llarga estada a La Principal (substituí Josep Mir l'any 1951) deixà la cobla. Manuel Bonilla ocupà la seva plaça. També es jubilà un altre dels veterans: Ramon Cortada i Gibert, guixolenc afincat a Cassà.

Altres músics hi feren llarga estada: Francesc Ruiz, Joaquim Nogué, Josep i Jordi Alsina, els fiscorns Jordi Bastante i Emili Batlle, aquest darrer en fou director en causar baixa Martí Lloent. Joan Casellas, nebot del contrabaixista, trombonista i cantant Lluçia Casellas, que era, de bon principi, només cantant, practicà el trombó i prengué així part en la formació de cobla, hi

restà deu anys (1974-84). Més breu fou el pas per La Principal de la cantant Carme Cadanet, filla així mateix d'un antic component de l'orquestra, en Francesc Cadanet. I molts d'altres que seria llarguíssim esmentar, en formaren part.

La Principal seguí la ruta marcada pels temps i les circumstàncies: la decadència de la sardana, ben palesa

a partir dels anys 70, comportà una època grisa, anar fent i prou. Paradoxalment la proliferació d'aplec i ballades féu que La Principal de Cassà es veiés requerida a actuar en els de més renom, com el de Caldes de Malavella. Això i la revifalla de festes i aplescs camperols, festes majors de poblacions petites i la proliferació d'audicions de sardanes, per-

meté la supervivència de La Principal cassanenca. D'altres formacions musicals de renom no tingueren tanta sort.

En encetar la temporada 1977-1978 s'incorpora a La Principal un músic que, de manera semblant als que abans hem esmentat, havia de fer-hi llarga estada: el flabiolaire Josep M. Mascarell. El seu debut tingué lloc a

Sant Feliu de Guíxols el dia 19 de març de 1977 en una audició de sardanes.

I arribà l'any 1985, el de les noces de diamant de La Principal. Un senzill acte durant l'audició de la tarda en l'aplec tardoral de Cassà, el dia 6 d'octubre, palesà el reconeixement del poble de Cassà a la tasca duta a terme pels músics de la cobla local al

A la imatge de l'esquerra: Josep M. Xifró va realitzar aquesta fotografia de La Principal quan precedia els gegants durant la Festa Major (Procedència: AMCS. Col·l.: Josep M. Xifró i Vegué). Al centre: Retall de premsa que recull el viatge que varen fer a l'Argentina l'any 1986 (Cessió de la reproducció: Joaquim Massa) A la imatge de la dreta: A la segona meitat dels anys vuitanta, la Principal esdevé Selvamar (Cessió de la reproducció: Joaquim Massa)

llarg dels seus setanta-cinc anys d'existència.

L'any següent, 1986, tornà a marcar una fita en la història de La Principal de Cassà: fou la cobla escollida per commemorar l'aniversari del Casal Català a l'Argentina. Viatjaren a aquest país sud-americà acompanyant el president de la Generalitat, l'Honorable Sr. Jordi Pujol. Arribaren a Buenos Aires el dia 14 d'agost -ple hivern en aquelles latituds- i actuaren, a més de la capital, en altres ciutats com Rosario, Santa Fe i Paraná.

La Principal també fou la cobla escollida pel grup teatral Els Joglars per il·lustrar musicalment un programa que s'emeté per TV3 aquell mateix any.

La Principal esdevé Selvamar

Tot semblava anar sobre rodes, com sol fer-se, quan un atzucac havia de posar entrebancs en el camí de la cobla. El 1987 s'esdevé el traspàs del representant i propietari de la marca La Principal de Cassà, que va passar als seus hereus, fet que va provocar un desacord econòmic amb els components de l'orquestra. Com a conseqüència, a partir del primer de gener de 1988, passà a anomenar-se cobla orquestra Selvamar, de Cassà de la Selva. La darrera actuació com La Principal de Cassà tingué lloc a Lloret de Mar el 31 de desembre del 1987, en un ball de festa de cap d'any celebrat a

l'hotel Roger de Flor d'aquella població. I l'endemà estrenà el nom de Selvamar en una audició de sardanes a l'Estartit.

Sota el nou nom, Selvamar, la cobla orquestra cassanenca seguí el seu camí. Es mantingueren els lloguers de sempre, no només a les contrades gironines, les més properes, sinó a les de les terres ponentines, comarques de Lleida i de la Franja de Ponent on la seva presència és habitual dels anys cinquanta ençà, com ho són també les seves actuacions a la Festa Major de la vila; a partir dels anys quaranta és la cobla que lloga l'Ajuntament per a les audicions de sardanes i l'acompanyament musical de diversos actes.

Segle i mil·lenni nous: nova estructura

La creixent tecnificació electrònica de les sessions de ball comporta, a banda d'una elevada despesa en aparells, la contractació de personal especialitzat en el seu maneig i alhora en el transport, muntatge i desmuntatge dels equips, cosa que, si no es treballa molt, no resulta rendible econòmicament. Situats en aquesta disjuntiva, els components de La Selvammar optaren per renunciar a les sessions de ball i esdevenir només cobla. Així, doncs, feren la seva darrera actuació com a orquestra el dia 1 de març del 2003, durant les festes de carnaval, a Banyoles.

Amb aquesta encertada decisió quedà garantida la continuïtat de la formació musical perquè està demostrat que per a sobreviure cal adaptar-se a les circumstàncies del moment. Res impedeix que, més endavant, si aquestes canvien, es torni a l'activitat d'orquestra de ball. I el fet de dedicar-se exclusivament a les audicions de sardanes –sense les sessions de ball de nit– ha permès l'ingrés a una munió de joves instrumentistes que han elevat ostensiblement el to interpretatiu de la cobla.

Aquest mateix any La Selvammar actuà a l'aplec de sardanes de Marsella, on ho fa d'aleshores ençà; també sovintegen les actuacions a localitats d'enllà dels Pirineus com Béziers i Avinyó.

I arribem a l'any 2010, l'any del centenari i alhora de la recuperació del nom. A partir del 17 de febrer, Dimecres de Cendra, data tradicional de l'inici de temporada de les cobles a casa nostra, La Principal de Cassà torna a ser-ho. Els propietaris hi han renun-

La Principal de Cassà del segle XXI (Procedència i autoria: Josep M. Fusté)

ciat i el nom passa a ser propietat de l'ajuntament de la vila. Val a dir que, per a moltes generacions de cassanencs, mai ha deixat de ser La Principal...com per a generacions anteriors sempre fou Els Enriquets.

Davant la perspectiva d'un segle d'existència val la pena deturar-se a pensar una mica en la quantitat d'història, de petita-gran història que han escrit els components de La Principal, del gran nombre de músics que han format de les seves files portant el nom de Cassà arreu. Aquí només n'hem esmentat alguns -una relació exhaustiva fora tan irrealitzable com il·legible-, però tots els que hi han passat, hagi sigut curta o llarga la seva estada- han sigut Principal i han aportat el seu granet de sorra perquè el centenari d'enguany sigui una feliç realitat.

Heus aquí la formació del centenari:

Flabiol	Josep M. Mascarell
Tibles	Nicolau Ejarque
	Lluís Bofill
Tenores	Ferran Roure
	Esteve Sallés
Trompetes	David Muñoz
	Ivan Barceló
Trombó	Ricard Hospital
Fiscorns	Raul Sánchez
	Jordi Santandreu
Contrabaix	Alexa Ruscaleda

Principal de Cassà, per les bones estones que ens heu fet passar i –a la bestreta– per les que ens fareu gaudir amb la vostra música, gràcies i per molts anys!

*A la imatge de l'esquerra: Josep Aguiló, en el centre de la fila superior, en aquesta imatge realitzada per Fagnoli en els anys vint (Procedència: AMCS)
A la imatge de la dreta: El quart per l'esquerra de la fila inferior és Ramon Rossell. La imatge correspon a l'orquestra Montgrins l'any 1919 a Barcelona
(Procedència: Centenari de la cobla orquestra Montgrins, publicat l'any 1985 per la Diputació de Girona)*

Apunt biogràfic d'alguns components de La Principal

Ramon Rossell i Mestres

Nasqué a Cassà el 30 de maig de 1894, a la casa que avui porta el núm. 17 de la plaça de la Coma on el seu pare, Carles Rossell, tenia un negoci de sabateria. Estudià amb Feliu Sans, instrumentista de tenora i un dels fundadors de La Unió Cassanenca. Segons sembla inicià la seva carrera als onze anys, a la cobla Orfeó Cassanenc i el 1910 el trobem a la formació fundacional de La Principal de Cassà. D'aquesta passà a Els Montgrins i posteriorment a La Principal de la Bisbal que, per desavinences amb els companys, abandonà a mitja temporada 1923-1924. Passà a formar part de la cobla Iluro, de Mataró, tornà a Els Montgrins i, finalment s'establí a Vidreres on formà part de les cobles La Unió Artística i Amoga fins a la jubilació, esdevinguda l'any 1958, i on finí els seus dies el 20 de gener de 1971. Ha estat un dels més remarcables intèrprets de tenora de tots els temps i així mateix notable composi-

tor de sardanes. Vidreres, la població on residí, li ha fet reconeixement col·locant una placa a la façana de la casa que fou la seva llar, prop de l'església parroquial.

Josep Aguiló i de Blasco

Nat a Tarragona l'11 de juliol de 1888, vingué a terres gironines durant la segona dècada del segle passat. El trobem afincat a Llagostera i posteriorment a Cassà i formà part alternativament de les cobles locals, cosa que s'explica si tenim en compte el seu tarannà típicament d'artista. Era un magnífic instrumentista de cornetí; els seus "solos" amb aquest instrument feien forrolla en els concerts i sessions de ball. Però l'ordre i la disciplina regnants en el si d'una orquestra no li agradaven massa i així, després d'una bona temporada de lloguers, plegava i es dedicava a experimentar les coses més variades que hom pot imaginar; quan es trobava curt de diners demanava lloc en alguna de les cobles

locals i sempre l'aconseguia, ja que era molt bon dominador de tan difícil i espectacular instrument com és el cornetí (i posteriorment la trompeta). El coneixien, sabien del seu tarannà i l'acceptaven tal com era.

El trobem a les files de La Principal de Cassà durant el viatge a Madrid en el qual la cobla actuà per primer cop a la ràdio. Així anà alternant les seves participacions en les formacions orquestrals cassanenques fins a l'esclat de la Guerra Civil. Traslladà la seva residència a Llagostera i, finalitzada la contesa, després d'una època difícil, entrà com a nunci a l'ajuntament llagosterenc on es jubilà.

Prolífic compositor de sardanes, la seva producció s'eleva a unes 300 peces, una part malauradament perduda. Jubilat el 1953, traspassà el dia 27 de març de 1958, ben segur que sense imaginar que un carrer de Llagostera portaria el seu nom.

A la imatge de l'esquerra: Ferran Rigau amb els membres de la cobla La Principal i els membres de l'Ajuntament a Madrid (Procedència: Joaquim Massa)
A la imatge de la dreta: Josep Coll en una foto d'estudi de l'any 1914 (Procedència: Gertrudis Teixidor)

Ferran Rigau

Nat a Palafrugell, formà part de La Principal d'aquesta població i vingué a Cassà, per ocupar la plaça de primer tenora que deixà vacant Ramon Rossell a La Principal de Cassà. Amb aquesta cobla tingué actuacions destacades, com l'estrena d'*El cavaller enamorat* i les actuacions a Madrid i València. L'any 1934 fou requerit per La Principal de la Bisbal per ocupar la plaça que el primer tenora, Francesc Giménez, es veié obligat a deixar per raons de salut. Arribada la Guerra Civil, formà part de la cobla Catalunya, enviada pel govern de la Generalitat a una gira europea per recaptar fons. Acabada la contesa i tornada a constituir La Principal de la Bisbal, en formà part al llarg dels difícils anys quaranta, fins que el 1950, marxà del país i fixà la seva residència a l'Argentina.

Josep Coll i Ligora

Nat a Llançà el 19 de gener de 1893 i traslladada la seva família a Sant Pere Pescador, estudià amb Josep Duran i Jo-

sep Font i Sabater. Als setze anys ingressà de primer tenora a La Principal de Santa Coloma de Farners i posteriorment a l'Aliança Vigatana, de Vic. Vingué a Cassà el 1913 a ocupar la plaça que, a La Unió, deixà vacant Ramon Serrat en formar La Selvatana. Dos anys després tornà a substituir Serrat, ara a La Selvatana. L'any 1924 passà a formar part de La Principal de la Bisbal on actuà al llarg de cinc temporades. Per desavinences amb els companys, restà un any sense tocar, dedicat exclusivament a donar lliçons. Assabentats els de la cobla Barcelona del fet, aconseguiren fer-se amb els seus serveis, però a ell no li agradava l'ambient de ciutat i aprofità la vacant que deixà a la nostra Principal Ferran Rigau per tornar a viure a Cassà, d'on ja no es mouria. Es construí una casa al carrer que avui porta el seu nom i alhora que actuava de primer tenora a la cobla, seguí amb la tasca de donar classes. L'esclat de la Guerra Civil i la consegüent dissolució de les cobles, l'obligà

a exercir l'ofici de barber. L'any 1939 formà la Cobla Coll, que seria el nucli de reorganització de La Selvatana. Entre 1942 i 1944 formà part d'Els Montgrins i en tornar-se a formar la Cobla Barcelona el 1945 hi reingressà -sense abandonar el seu domicili casanenc- fins a la jubilació, esdevinguda el 1957.

Josep Coll ha estat considerat com el millor tenora de tots els temps. La seva inquietud i el seu afany de perfecció, l'impulsaren a projectar la tenora metàl·lica que tanta controvèrsia originà. Un cop jubilat prosseguí la seva recerca en aquest camp, recerca que la mort estroncà el 10 d'agost de 1965. Com a compositor ens ha deixat una setantena de sardanes, algunes d'unes dificultats d'execució tan extraordinàries que cap altre instrumentista s'hi ha atrevit i que, consegüentment, han quedat oblidades. Una de les poques que s'interpreta sovint, la més popular sens dubte, és *El sereno*.

A la imatge de l'esquerra: Pere Camps a la bateria i Francesc Camps, al seu costat, al piano, en aquesta imatge de l'orquestra La Principal realitzada per Fotografia Lux l'any 1950 (Procedència: Xavier Romero). A la imatge de la dreta: Martí Lloent, el primer de la dreta en un cartell publicitari de l'any 1980 (Cessió de la reproducció: Joaquim Massa)

Joaquim Poll i Beyras

Nat a Cassà el 22 de maig de 1927, estudià fiscorn, trombó, violí i piano. Inicià la seva tasca d'intèrpret a l'Orquestra Casablanca de la qual passà com a director a La Principal de Cassà durant els difícils anys de la postguerra. El llarg servei militar de l'època l'allunyà de les seves

activitats musicals i en tornar a casa, ingressà a l'aleshores nova Cobla Maravella. Al cap d'uns anys es traslladà amb la família a viure a l'Estartit on posà un negoci i abandonà la professió de músic. És autor també de sardanes, algunes, com *L'encís del jovent*, força popularitzades.

És autor així mateix d'una trentena de sardanes, algunes ben populars, com *Mans enlaire*. A Cassà té un carrer que porta el seu nom.

Dibuix de Joaquim Poll publicat al *Diccionari d'autors de sardanes i de músics per a cobla de la A a la Z*, 2ª edició, publicat per l'editorial SOM l'any 2002

Pere Camps i Marsans

Nasqué a Granollers el 9 de gener de 1908 i encetà la professió de músic als catorze anys amb l'orquestra de Francesc Vilaró i, posteriorment a la Catalònia. Acabada la Guerra Civil, passà a residir a Cassà, on entrà a formar part de La Selvatana i més endavant, el 1953, a La Principal de la qual esdevingué director en marxar a fer el servei militar el seu fill, Francesc Camps, que ocupava el càrrec. Instrumentista de tible, de trombó i de violí, estigué al front de La Principal casanenca fins al 1970, en què es jubilà. Durant l'aplec del 1975 li fou retut un homenatge i, pocs dies més tard, caigué greument malalt, i morí un any després, el 24 d'octubre de 1976.

Francesc Camps i Comellas

Fill de Pere Camps, nasqué a Granollers el 28 de juny de 1934. Estudià amb Josep M. Ruera i, traslladat a Cassà, amb Martí Juliol, Pere Mercader i Tarradas i Modest Puig. Ingressà a La Principal juntament amb el seu pare i n'assumí la direcció, per poc temps: tres temporades, ja que el fatídic servei militar l'obligà a deixar la cobla.

De retorn a casa, arrodoní els seus estudis de piano i actuà esporàdicament en diferents conjunts fins que en formà un de propi: Els Súpers amb el qual actuà una sèrie d'anys en sales de festa de la costa. La progressiva implantació de la música enregistrada en disc a les sales de festa portà la desaparició de molts conjunts, entre ells Els Súpers. En acabar la temporada d'estiu 1981, es dissolgué. Justament aleshores l'instrumentista de trombó de

la cobla Ciutat de Girona, Pere Cortada, caigué malalt i Francesc Camps el substituï, primer com a trombó i més tard ocupà la plaça de segon fiscorn, i assumí la direcció de la cobla fins a la jubilació, esdevinguda el 1999.

Francesc Camps posseeix sòlids coneixements musicals que han fet que les seves composicions sardanístiques tinguin un segell de qualitat molt apreciable. N'ha escrites 128 i també una glossa per a cobla. Actualment la seva delicada salut el manté apartat de tota activitat.

Martí Lloset i Vendrell

Pertanyent a una dinastia de músics, nasqué a Llagostera el 9 de maig de 1919, estudià piano, fiscorn, trombó i flabiol. Actuà a les cobles Principal de Llagostera, Girona, i Farnense. Ingressà a La Principal de Cassà com a director; flabiolaire, trombó i pianista en formació d'orquestra.

Martí Lloset ha estat un músic valorat molt per sota dels seus mèrits; els profunds coneixements musicals que posseïa no foren apreciats en la seva justa vàlua. Autor de diverses sardanes, algunes

de tan difícil execució com *Baixant de can Crispins*. Escrigué també cançons infantils, una missa a tres veus, dues avaries a quatre veus, dues sardanes corals a quatre veus, la sarsuela *Les filles del taper* i tota una sèrie d'obres diverses.

En deixar La Principal cassanenca, reingressà a La Principal de Llagostera on acabà la seva trajectòria com a músic en actiu. Fou homenatjat a la seva població nadiua el maig del 1999, amb motiu dels seus vuitanta anys i morí justament un any més tard, el 4 de maig del 2000.

MÚSICS DE LA PRINCIPAL

La llista que incorporem no és exhaustiva però, tot i les mancances que de ben segur hi ha, hem cregut convenient donar a conèixer alguns dels noms que han passat per La Principal durant els darrers cent anys.

Fundadors

COGNOMS	NOM	INSTRUMENT
Barceló	Josep	
Ferrer	Francesc	
Figueras	Emili	
Gruart	Francesc	fiscorn
Gruart	Enric	contrabaix
Gruart	Ricard	
Oliveras	Recared	
Rich	Robert	
Roca	Miquel	
Rossell	Ramon	

Anys 1910-1920

Aguiló	Josep	trompeta
Albertí	Josep	trompeta
Busquets	Josep	tible
Cassà	Amable	tenora
Gelada	Francesc	fiscorn
Masqué	Narcís	flabiol
Puig	Josep	tible
Pujol	Joan	trombó
Rigau	Ferran	tenora

Anys 1930-1960

Albertí	Enric	fiscorn
Badosa	Llucià	tible
Bosch Sabrià	Robert	trompeta
Bota	Martí	trompeta
Cadanet	Francesc	tenora
Call	Jaume	tenora
Camps i Comellas	Francesc	trombó
Camps i Marsans	Pere	trombó
Casellas	Llucià	contrabaix
Coll i Ligora	Josep	tenora
Cortada	Francesc	flabiol
Estañol	Josep	trompeta
Felip	Francesc	tible
Horcajo Viejo	Félix	contrabaix
Mercader	Alfons	fiscorn
Mercader Molla	Josep	fiscorn
Mestres	Ramir	
Mir i Abras	Josep	tenora
Nogué Xirgo	Josep	trompeta
Perich	Narcís	tible
Pinto	Albert	fiscorn
Poll i Beyràs	Joaquim	flabiol
Rabós	Rosend	tenora
Ros Quer	Josep	
Ruiz	Francesc	contrabaix

Des de l'any 1977

Albertí Collado	Àlex	tenora
Alsina Abras	Josep	tible
Alsina Somolinos	Jordi	tible
Bagudà	Martí	trombó

Bagué Jordà	Laura	tible
Barceló Roig	Ivan	trompeta
Bassas Sala	Enric	contrabaix
Bastante González	Jordi	fiscorn
Bastante Ribas	Jordi	trombó
Batlle Juveni	Emili	fiscorn
Batlle Juveni	Josep	trompeta
Bofill Capell	Lluís	tible
Bonaventura Domènech	Jordi	contrabaix
Bondia Moreno	David	tible
Bonilla Fabrellas	Manel	tenora
Bosch Quintana	Enric	fiscorn
Bosch Turró	Josep	tible
Camprubí Sensada	Josep	tenora
Cardoner Gironella	Joan	tenora
Cardoner Tubert	Antolín	trompeta
Casas Castelló	Manel	trompeta
Casellas Arderiu	Joan	trombó
Clapés Rocafull	Miquel	trombó
Coll Alsina	Joan	tible
Cordobés Lloberas	Albert	trompeta
Cornellà Medrano	Marc	contrabaix
Cortada Gibert	Ramon	tenora
Costa Ventura	Narcís	tenora
Cózar Chavernas	Joan Miquel	trompeta
Dalmau Urià	Conrad	tenora
Del Saz Carrasco	Antoni	tenora
Ejarque Montesano	Nicolau	tible
Elias Mas	Francesc	tenora
Espuña Vilas	Josep Lluís	tenora
Fernández Boada	Josep	trombó
Gibert Pérez	Francesc Xavier	tible
González Collell	Enric	trombó
Hospital Planas	Ricard	trombó
Juanola Pairet	Lluís	trombó
Juliana	Miquel	tenora
Kovacs	Laszlo	trompeta
Labian Ferrés	Jordi	tible
Lavado Díaz	Maxim	tenora
Liñán Carrión	Pere	contrabaix
Llanas	Josep	tible
Lliuró Civiach	Carles	trompeta
Lloset Vendrell	Martí	trombó

López Álvarez	Josep Antoni	tenora
Loredó Moner	Josep	tenora
Mañà Freixa	Núria	tible
Massallera Miró	Marçal	trombó
Mascarell Carreras	Josep M ^a	flabiol
Muñoz Moreno	Alejandro	trompeta
Muñoz Moreno	David	trompeta
Nogué Xirgo	Joaquim	trompeta
Olivé Cussó	Cristina	tible
Omella Pascual	Atilà	fiscorn
Otero	Julio	trompeta
Rodrigo Revuelto	Miquel	trombó
Roure Garcia	Ferran	tenora
Rudó Mauné	Rosa	tible
Ruiz López	Ferran	trompeta
Ruscalleda Vilà	Alexa	contrabaix
Sallés Torres	Esteve	tenora
Sánchez Ariño	Raúl	fiscorn
Sánchez Escofet	Jaume	trompeta
Santamaria Pérez	Jordi	tible
Santandreu Vilajoliu	Jordi	fiscorn
Serra Ragolta	Lluís	contrabaix
Serrat Solé	Josep	trompeta
Testi Pibernat	James Luigi	contrabaix
Torrecinas Hernández	Sergi	tible
Torroella Cuenca	Jaume	tenora
Vila Elvira	Pau	tenora

Vocalistes de La Principal des de l'any 1977

Aznar Santiago	Josep Albert	vocalista
Ballesteros Cospa	Agustí	vocalista
Cadanet Artigas	Carme	vocalista
Casellas Arderiu	Joan	vocalista
Gallèn Martín	M ^a Teresa	vocalista
Giménez Duch	Lluisa	vocalista
Jurado Pérez	Raquel	vocalista
Lavado Díaz	Màxim	vocalista
López Martínez	Carmen	vocalista
Piqueras Ramos	Roser	vocalista
Sardiña Expósito	Aurora	vocalista
Serrano Dausà	Josep M ^a	vocalista
Viñas Brugulat	Narcís	vocalista
Xampeny Lozano	Sara	vocalista

Bibliografia:

JUANOLA, Miquel: *Reportajes históricos de Cassà de la Selva*.

MALAGRIDA i BARRIS, Carles: *Els músics de Cassà*. Col·lecció Francesc Civil i Castellví, núm. 1. Cassà de la Selva 1986; Diputació de Girona/Ajuntament de Cassà.

El món de la sardana a Cassà de la Selva (cd), Comissió Cassà 2000

Revista *Horitzó*

Revista *Llumiguia*

Arxiu Municipal de Girona. Hemeroteca:

http://www.girona.cat/sgdap/cat/recurs_hemeroteca.php

Textos:

Carles Malagrída

Agraïments:

Joaquim Massa

GREC

Assessorament lingüístic:

Servei Comarcal Català del Gironès

(ConSORCI de la Normalització Lingüística)

Fitxa

AMCS. Arxiu Municipal de Cassà de la Selva

Rambla 11 de Setembre, 107

Tel. 972460005

Fax 972464371

arxiu@cassa.cat

www.cassa.cat

Arxivera: Dolors Grau i Ferrando

Edita: Ajuntament de Cassà de la Selva

Impressió: Palahí AG - www.palahi.cat

Dipòsit legal GI-1989 / 92

Tirada: 4.600 exemplars

Amb la col·laboració de:

Diputació de Girona

